

นางสาวทิวา ปาตีคำ นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ กลุ่มวิชาการฯ
สรุปรายงานการพัฒนาข้าราชการการฝึกอบรมการพัฒนาทางไกลด้วยระบบการฝึกอบรม
ผ่านระบบ OCSC Learning Space สำนักงาน ก.พ. โดยอาจารย์ฤทัย จงสฤษดิ์
หลักสูตร การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG

1. เป้าหมายการเรียนรู้

1. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถอธิบายความหมาย ความสำคัญ โอกาส และความท้าทายของ BCG ได้
2. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถอธิบายและประยุกต์ใช้ตัวอย่างผลงาน BCG
3. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถอธิบายและประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG

2. เนื้อหาและหัวข้อวิชาของการพัฒนาความรู้

การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy Model) ซึ่งเป็นโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นวาระแห่งชาติ ตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นไป และให้คณะกรรมการบริหารการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว ส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐพิจารณา กำหนดและดำเนินแผนงาน/โครงการต่าง ๆ เพื่อให้การขับเคลื่อนวาระแห่งชาติในเรื่องนี้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว และยั่งยืน ซึ่งความหมาย ความสำคัญของโมเดลเศรษฐกิจ BCG แนวทางการดำเนินการพัฒนาในอนาคต โมเดลเศรษฐกิจ BCG กับเกษตรกรรม และแนวทางการขับเคลื่อนภาคการเกษตรด้วย BCG Model สรุปได้ดังนี้

ความหมายและความสำคัญของโมเดลเศรษฐกิจ BCG - สถานการณ์โลกปัจจุบัน

1. สถานการณ์สำคัญที่โลกและไทยกำลังเผชิญมี 4 เรื่องใหญ่:
 - สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป เช่น โลกร้อน ภัยพิบัติ โรคอุบัติใหม่ สังคมผู้สูงอายุ
 - เทคโนโลยีที่พัฒนาก้าวกระโดด ต้องเรียนรู้การใช้อย่างชาญฉลาด
 - ข้อมูลมหาศาลบนโลกออนไลน์ ต้องระวังความปลอดภัยและแยกแยะข่าวจริง-ปลอม
 - ธุรกิจ การเงิน และการค้าที่เปลี่ยนแปลง เช่น สกุลเงินดิจิทัล ราคาพลังงานผันผวน
2. การพัฒนาที่ยั่งยืนคืออะไร:
 - คือการพัฒนาที่ตอบสนองความจำเป็นปัจจุบัน โดยไม่ทำลายโอกาสของคนรุ่นต่อไป
 - ต้องพัฒนา 3 ด้านให้สมดุล: เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
 - มีเป้าหมายจัดความยากจน สร้างความเท่าเทียม และจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน
3. วิธีคิดเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มี 5 แนวทาง:
 - ใช้ให้น้อยลง (Sufficiency) - ลดการบริโภค

- ทำให้ดีขึ้น (Efficiency) - เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร
- เปลี่ยนวิธี (Consistency) - หาวิธีใหม่ที่ไม่สร้างของเสีย
- ทำด้วยความยุติธรรม (Fairness) - แบ่งปันทรัพยากรอย่างเท่าเทียม
- รักษาสิ่งดีให้คงอยู่ (Permanency) - ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร

ความหมายและความสำคัญของโมเดลเศรษฐกิจ BCG - แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิด BCG Economy เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน:

- Bioeconomy (เศรษฐกิจชีวภาพ) - ใช้ทรัพยากรชีวภาพสร้างมูลค่าเพิ่ม
- Circular Economy (เศรษฐกิจหมุนเวียน) - นำวัสดุกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด
- Green Economy (เศรษฐกิจสีเขียว) - พัฒนาเศรษฐกิจควบคู่กับสังคมและสิ่งแวดล้อม

ทั้งหมดนี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ การดูแลสังคม และการรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

โมเดลเศรษฐกิจ BCG กับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และ Soft Power

1. ความหลากหลายทางชีวภาพของไทยกับโมเดล BCG:

- ไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ตัวอย่างความหลากหลายทางชีวภาพที่โดดเด่น:
 - * ส้มท่าข่อยจากพิจิตร - มีเนื้อสีชมพู รสหวานอมเปรี้ยว
 - * ปลาช่อนแม่ลาจากสิงห์บุรี - มีรสชาติพิเศษจากภูมิศาสตร์เฉพาะถิ่น
 - * ค้างคาวทางหนูที่ราชบุรี - ค้างคาวขนาดเล็กที่บินรวมฝูงเป็นล้านตัว

2. Soft Power ของไทย:

- ความหมาย: คืออำนาจละมุนที่ชักจูงให้ผู้อื่นคล้อยตามโดยความสมัครใจ ไม่ใช้การบังคับ
- จุดแข็งของไทย:
 - * ได้รับการจัดอันดับเป็นที่ 1 ในอาเซียนด้านมรดกวัฒนธรรม (ปี 2564)
 - * มีจุดเด่น 5 ด้าน:
 1. การเข้าถึงวัฒนธรรม
 2. ประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน
 3. ความดีเลิศด้านอาหาร
 4. สถานที่ท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม
 5. สถานที่ท่องเที่ยวด้านภูมิศาสตร์

การผสมผสานระหว่างความหลากหลายทางชีวภาพและ Soft Power ของไทยสามารถนำมาพัฒนาตามโมเดล BCG ได้ โดย:

- ใช้ความหลากหลายทางชีวภาพสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (Bio Economy)
- พัฒนาระบบการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Economy)
- สร้างระบบการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่สุด (Circular Economy)

ทั้งหมดนี้จะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

โมเดลเศรษฐกิจ BCG กับสุขภาพและการแพทย์

อุตสาหกรรมทางการแพทย์ครบวงจรของไทย มี 3 ด้านหลัก:

1. การวิจัยและผลิตอุปกรณ์การแพทย์ มุ่งพัฒนาเครื่องมือแพทย์ให้ได้มาตรฐานสากล
2. การให้บริการสมัยใหม่ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านสาธารณสุข
3. การวิจัยยาและผลิตเวชภัณฑ์ โดยเฉพาะยาชีววัตถุคล้ายคลึง (Biosimilar)

โมเดลเศรษฐกิจ BCG กับพลังงาน

มีการเจริญเติบโตต่อเนื่องจากการผลักดันเชิงนโยบายและประชาชนที่มีส่วนร่วมในการใช้พลังงาน ทำให้เกิดการสร้างตลาดภายในประเทศฯ และเกิดการสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

ทิศทางการพัฒนาเทคโนโลยีด้านพลังงานในอนาคต

1. EnergyStorage พัฒนาแบตเตอรี่ที่มีประสิทธิภาพ กักเก็บพลังงานได้ดี
2. เทคโนโลยีกักเก็บ และใช้ประโยชน์จากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เพื่อลดปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ที่เป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

3. Electric Vehicle การพัฒนายานยนต์ไฟฟ้า เพื่อลดการปล่อยมลพิษ และการเกิดฝุ่นละออง

4. Digitization and Energy Big Data การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลพลังงานแบบดิจิทัลอย่างถูกต้อง เพื่อลดการใช้และเพิ่มประสิทธิภาพจากการบริหารจัดการใช้พลังงาน

5. Smart Grid/ Micro Grid ระบบสนับสนุนพลังงานขนาดเล็ก ทั้งการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ โรงไฟฟ้าชีวมวลระดับชุมชน

6. ไฮโดรเจน (Hydrogen) เพื่อนำไปใช้งานทั้งโรงไฟฟ้าและขับเคลื่อนยานยนต์ไฟฟ้า

โมเดลเศรษฐกิจ BCG กับการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวแบบ BCG Tourism:

- เน้นการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- มี 3 รูปแบบหลัก:
 - การท่องเที่ยวเชิงอาหาร เน้นผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปและเกษตรอินทรีย์
 - การท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ
 - การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผสมผสานการพักผ่อนกับการดูแลสุขภาพ

ทั้งสามด้านนี้เป็นส่วนสำคัญของโมเดลเศรษฐกิจ BCG ที่มุ่งพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจไปพร้อมกัน

บทสรุปและแนวทางการพัฒนา BCG ในอนาคต

BCG model คือโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความยั่งยืนโดยมีการพัฒนาเศรษฐกิจ 3 มิติไปพร้อมกัน ประกอบด้วย

1. ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ bio economy มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อเพิ่มผลผลิตสร้างมูลค่าเพิ่มหรือเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงรวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ
2. ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน circular economy มุ่งเน้นการใช้ผลิตภัณฑ์เต็มวงจรชีวิตส่งเสริมการนำวัสดุต่างๆหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุดและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
3. ระบบเศรษฐกิจสีเขียว Green economy มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมสร้างความยั่งยืนลดก๊าซเรือนกระจกและลดของเสียให้เหลือน้อยที่สุดแนวทางการดำเนินการต่อพัฒนาในอนาคต

แนวทางการดำเนินการ/พัฒนาในอนาคตตามแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พุทธศักราช 2564 - 2570 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจ BCG ให้แก่ জনภาคี
2. การเร่งรัดให้หน่วยงานปรับแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผน BCG
3. การพัฒนาเกษตรกรผู้ประกอบการให้มีทักษะสมัยใหม่ที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพที่ดียิ่งขึ้น
4. การสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศด้วย BCG
5. การส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ประกอบการประยุกต์ใช้แนวคิด BCG
6. การผลักดันให้เกิดการขยายตัวของตลาดผลิตภัณฑ์และบริการ BCG ในประเทศ
7. การปรับโครงสร้างสู่การผลิตสินค้าและบริการมูลค่าสูง

8. การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรม BCG เดิมและใหม่
9. การขยายตลาดผลิตภัณฑ์และบริการสู่ตลาดภูมิภาคและตลาดโลก
10. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น
11. การผลักดันให้ประเทศไทยมีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ต่อบริการ BCG ในเวทีสากล
12. การปรับปรุงระบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
13. การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขั้นแนวหน้าที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม

BCG Model เป็นกลไกที่มีศักยภาพสูงในการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในประเทศอย่างทั่วถึง สามารถกระจายโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำ

3.ประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาความรู้ต่อตนเอง

การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรต่อยอดจากวัตถุดิบราคาต่ำสู่การแปรรูปในอุตสาหกรรมเกษตร อาหารและพลังงานเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง ซึ่งจะสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมเกษตรและพลังงานของประเทศไทยให้มีวัตถุดิบที่เพียงพอ สร้างงาน สร้างรายได้ ต่อยอดสู่ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จากสินค้าเกษตรทางเลือกใหม่